

187702

MISSIONEA FEMEII

PE PĂMĒNTŪ

SI

Femeile celebre din anticitate

Conferință publică ținută la 13 Martie 1888
în sala teatrului din Ploesci

DE

ZACHARIA ANTONIUSCU

PROFESSORE.

Produsul acestei conferințe fu destinat de conferențiarū
pentru ajutoriul sĕracilor din orașū.

PLOESCI

—
TIPOGRAFIA DIARULUI »DEMOCRATUL.«

1888

No. 231 Mai 1888.

MISSIONEA FEMEII

PE PĂMÎNTŪ

ȘI

Femeile celebre din anticitate

Conferință publică ținută la 13 Martie 1888
în sala teatrului din Ploesci

DE

ZACHARIA ANTINESCU
BCU Cluj / Central University Library Cluj
PROFESSORE.

Produsul acestei conferințe fu destinat de conferențiar
pentru ajutorul săracilor din orașii.

PLOESCI

—
TIPOGRAFIA DIARULUI »DEMOCRATUL.«
1888

187762

T te drepturile rezervate autorului

BCU Cluj / Central University Library Cluj

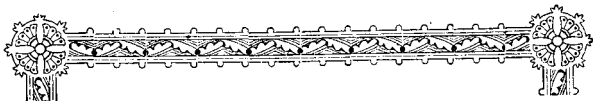
DÓMNELOR PLOESCENE,

ÂNIMELOR NOBILE

ce s'aũ grăbitũ a depune pentru sãraci
obolulũ lorũ pe Altariul Caritãtii
se dedicã cu respectũ acẽstã Operã

DE

AUTORUL.

DÓMNELOR ȘI DÓMNILOR !

Sumă vesel și tot-d'odată mișcată, vedând că modestul meu apel a aflat echo în ânimele D-vóstre nobile, și mai cu seamă la D-vóstră, Dómnene melle, care, cu dreptă cuvântă vă numiți sexul cel frumos, pe lângă care voi adăoga și »cel bun,« căci mai mult în ânima femeii este reședința bunătății.

Apelul ce am făcut Dómniiilor vóstre pentru scopul unui fapt caritabil, 'lă justifică prin iarna grea ce am avut în acestă ană, și prin suferințele prin care, scim cu toții, a trecută o parte din populațiunea orașului nostru, aflându-se în cea mai estremă sărăciă.

«Sărăcia, țice Jean Paul, este singura sarcină, care devine totă mai grea, cu cât o pórta mai mulți.»

Mișcat, ca și D-vóstră, de acésta stare, 'miam permis de a face Apelă la ânimele caritabile, și scopul vă este cunoscută, ținerea acesteii

Conferințe, cu al căreia produs să se facă ajutoare cu lemne séu bani, acelora, cari in adevăr merită a fi ajutați.

In adevăr, prin presința D-vóstră ați dovedit, că virtutea nu este o sciință, ci o voință.

Diderot dice: «Dați ajutoriú; însă când puteți, cruțați pe sëraci de rușinea de a trebui să întindă mâna ca să cêră.»

In toate ocasiunile, D-vóstră, femeile Ploeștene, ați fost tot-d'auna cele dintâii, și nu mă îndoiesc că și pe viitoriú veți fi, care in mișlocul petrecerilor D-vóstră, nu veți uita pe sáraci, ci veți întinde mâinile D-vóstră bine-făcătoare celor ce au nevoiá de ajutorul D-vóstră.

Asemenea fapte laudabile vorbescú de sine.

Aplausele ce ați bine-voit, a'mi avansa, vi sa cuvine mai multú D-vóstră, Dómnelor și Domnilor; ele se reflectă mai multú asupra D-vóstră; căci nu sumă eú care completezú opera caritabilă, ci D-vóstră fie-care, cari ați depusú generosul D-vóstră obolú pe Altariul carității; și fără bine-voitorul D-vóstră concursú, eú nu ași fi pututú realiza scopul ce 'mă-am propus.

Vé mulțumescú dér cu recunoscință in numele celorú ce vorú fi ajutați.

* * *

Mai 'nainte însă de a intra in materia sujetului ce 'mi amú alesú a trata in acésta conferință, 'mi permitú, Dómnelorú și Domnilorú, de a vă cere cu totú respectul paciența și indulgența D-vóstră, și a trece cu vederea unele

lacune ce pôte s'ar întempla să facă, și acésta, nu din lipsa abundenței materiei ce compune sujetul conferinței melle, ci din mersul timpului care trece repede fără a ne aștepta pe noi.

Voiü vorbi dér mai întâiü in trecätü despre femeia, propriü disü, și ce rolü jöcă ea pe suprafata globului terestru, și apoi voiü trece la femeile celebre din anticitate.

I

Dómnelorü și Domnilorü !

Femeile, adică ómenii de sexul femininü forméză în genere tocmai jumétatea întregului genü umanü.

S'a susținutü de unii savanți, că s'arü fi născëndü mai mulți băeți de câtü fete, și s'a mai susținutü, că în regiunile cele mai populate ale Europei occidentale, numărul femeilor arü fi mai mare de cât allü bărbațilorü.

Tradițiunea vechilorü Europei raportéză despre state întregi numai de femei, unde bărbații esistaü în numărü micü și puși în serviciul lorü.

In părțile pämêntului mai puținü populate s'a observatü o mare proporționalitate în numărul persónelorü de ambe-sexe, precumü :

prin insulele Mărilor meridionale, în pădurile primitive din America și la populi polari.

Décă amă admite numărul personalor întregului genă umană la o miiă de milioane, și am face o ecuală distribuție ambelor sexe, totă feminitatea pământului s'arū putea apreția la 500 milioane individe.

Dér femeile nu forméză jumătatea genului umană numai în privința numărului; elle suntū tot-d'odată complectarea misiunei bărbatului pe pământū.

Provedința divină a distribuit încă de la începutū puterile și calitățile necesarii pentru esistența întregului genă umană, între ambele sexe, într'unū modū analogū.

Este evidentū, că între constituțiunea corporală și între dotațiunea intelectuală, există o diferință esențială între bărbatū și femeia.

Bărbatulū este mai robustū, mai vigurosū, mai cutezătorii; lui 'i priesce mai în tóte zonele. Vocea bărbatului este mai basă și mai forte; căutătura lui mai fără cruțare. Elū este aplecatū la întreprinderi variate, cutezătore și hazardóse.

Femeia, a cărei natură este mai delicată și blândă, se semnifică pe esteriorū prin forme mai moi, mai rotunde; inspiră și in-

fluințeză compătimirea și indulgența ; și acolo, unde bărbatul apare cu pasiune orbă distrugându, tot acolo ea apare cu amóre numai îngrijindü, consolându și alinându suferințele umane.

Curagiul femeii este de altă natură ca alü bărbatului. Acolo, unde bărbatul, în orgoliul său, deschide rane pe câmpulü de bătăiä, femeia, cu unü curagiü egalü, le vindecă cu solitudine delicată ; bărbatulü procură și fabricézä, femeia îngrijesce și ornézä ; bărbatul procură materialulü, iar femeia i dä materialului formă plăcută.

Femeia, pe töte treptele de culturä, stä alätura cu bărbatulü, ca sorä, ca condän-tätöre, ca adorată sëü mirésä, ca soçiä pe viuétä, ca mumä, ca îngrijitöre, și în rela-țiunile celle mai intime mai animätöre și mai avansätöre. Ea participä cu activitate și abundanță, la planurile, îngrijirile, fatigile și afacerile bărbatului.

De și lucrarea fundamentalä a operațiunilor dificile și admirabile în resbelü și pace, în Statü și în Biserică, în sciințe și arte aparține mai cu sémä vigurosului sexü masculinü ; dér, cu töte acestea, femeile suntü, care equipézä pe bărbatü la labóre,

pe muncitoriū 'lū· confortéază și 'lū deștéptă ; pe fatigatū 'lū restauréază și 'lū ridică ; pe desperatū îlū consolă ; pe învingătorū îlū încoronéază și 'lū face fericitū prin aplausele eī.

Chīar Deilorū și heroilorū în Mitologiile Grecilor, Romanilor, Indienilor, Germanilor și Celților, nu le-aū lipsitū companiōne feminine.

Constructorii căilor, podurilor, cetăților, templelor, palatelor, fortărețelor și apăduc-telorū erau și suntū în genere bărbații ; dér tradițiunea și Istoria ne dă femeī ca Dido, fiica unū Rege fenician, care fondă Carta-gena ; ca Semiramis, care înfrumusețā Babi-lonulū ; ca Artemisia, care ridicā bărbatului eī Mausolos unū monumentū, și care fu unul din celle 7 minuni ale lumii ; ca Zenobia, care înfrumusețā bogatū palatul de véră de lângă Roma, dăruițū eī de Imperatorele Hadrian ; Hadriani Villa, astăđi ruine mărețe :) ca Cata-rina de Medicis, care clădi Tuileriile din Lu-tetia Parisiorum (Parisul de astăđi) ; și altele, care aū datū ocaziune la executarea unor asemenea construcțiuni.

În vuetul resbelului femeile apparū mai rarū pe scena lumei ; cu tōte acestea tra-dițiunea spune despre femeī, precum : Ama-zōnele, care pretindēū gloria resbelului.

Două cuvinte asupra Amazónelor.

Regina acestora, Mirina, înființă o armată de 3,000 femei pedestre și 20,000 călărețe. Ele purtau piei de șerpî mari, armele lor erau, săbii, sulite, arcuri și săgeți, în a căroră mănuire erau foarte exersate, așa că în fuga lor se întorcău repede și lovău sigură pe cei ce le urmăreău. Ele învadară țera Atlanteilor, învinsă, și spre a îngrozi pe vecini, trataă pe prizonierii forțe crudă ; ucise pe toți bărbații ; esilă pe femei și pe copii și dărimă Capitala până în temelii.

Mirina cuceri cea mai mare parte din Africa și veni în Egiptă, unde făcu o alianță cu Horus fiul lui Isis. Ea se bătă și cu Arabii, cuceri Siria și liberă pe Cilicienii ; ocupă Insula Lesbos, unde clădi o cetate pe numele ei.

Și Europa avuse Amazónele ei. Un Autor din secolul XI scrie, că erau la Marea Baltică Amazóne, numindu-se acelă littorală : țerra femeilor. S'a găsită mai în urmă femei, care da cu arma în inamică de pe ferestri, de după șianțuri și ziduri ; și apoi cine nu scie, ca Virginia de Orleans, conduse

contra inamicului pe poporul armat al Regelui ei.

Să revenim la femeia, propriu zisă.

Procurarea materialului prin vânătoare, pescăria, crescere de animale, agricultură și industrie este ocupațiunea bărbatului; numai pe treptele cele mai inferioare ale culturai, femeia i servește ca ajutătoare, ca transportătoare; dăr prepararea materialului natural pentru nutrimentă, îmbrăcăminte și ornamentă, întreținerea locuinței și a ornamentărei ei, este în atribuțiunea femeii la toate poporele.

În stată ca și în biserică, femeia nu are de dreptă nici ună votă decisivă, afară de dreptul, unde constituțiunea unei țării regulăză dreptul de ereditate și în linia feminină, precum este astădă în Anglia. Nu trebuie însă a ignora, că și în stată, mai multe Princesse și-a câștigat cea mai înaltă gloriă, precum: Margareta care uni celle trei imperiuri nordice; Elisabeta Angliei, Maria Teresia a Austriei și Ecaterina a II-a Rusiei.

Femeii nu-i este iertat de a predica și a funcționa cultul divină în Biserică, în Altariu. La populi indieni, greci, romani, celți și germani, aflămă pe femeii ca anunciătoare

alle voinței divine și alle viitorului; ca conservatōre alle locurilor sânte și alle imaginilor sântite; ba încă și ca servitōre esclusive la unele Deitățî. — Chiar între Deitățile națiunilor europene, indiane, egiptene, vechi-europene și vechi-americane, femeile apparū în numărū egalū cu al bărbaților, precum este pe pământ și în familiă. Christianismul dete lumii unū modelū sublim de virtute feminină pe Mama Domnului, și între primele proselyte alle Christianismului nu lipsiră femeii de pozițiune înaltă, femeii nobile cu ânima. Ast-felū Muma Imperatorului Constantin, sânta Elena, a fost una dintre proselytele doctrinei christiane, acum recunoscută publicamente, ca religiune dominantă, pe unde a străbătut adevărata, lumină divină. Se aflaū și mai nainte încă femeii unite la cultul divin și la exersarea faptelor piōse. Ba încă și în epoca reformatiuneii, desvâlindu-se elemente noui în biserică, nu lipsiră femeii ca: Argula de Grumbach, care aduse sacrificiū voluntariū doctrinei ceii nouē.

Sciința seriōsă, și anume: descoperirea materialelorū prin observațiunea fenomenelor naturali; a examinărei monumentelor și in-

scripțiunilor antice ; descompunerea corpurilor ; experimente serioase prin cîlătorii, a fostu și este negreșit cu preferință opera bărbaților, cariî oferiră materia sciinței prin opere voluminoase. — Dér însă la examinarea lorū, participară și femeile mai totū cu același interesū. Noi aflăm pe femeî reprezentândū în mare numerū mai la tôte națiunile culte, medicina, philosophia, și comptabilitatea. Chiar în lunile trecute citeamū într'un diarū german, că în Lipsca a dat pentru prima oră o domnișoră germană Examenul general de jurisprudentă, și a fostū admisă în Corpul Avocaților.

Inainte de tôte însă, terrenulū artelorū este pe care l'aū frequentat cu mai multū succesū femeile. Mai aflămū apoi la Arabi, la Chinezi, la Greci, și la popórele romanice și germane alle Europei și unū numerū fórte mare de Poetesse. Lorū le este datū cu preferință de a representa simțimentele și a le narra ; ba încă între Poetesse se aflară și Poetesse dramatice de o mare valóre.

Architectura și sculptura este proprietatea bărbaților, pentru că la acestea nu póte a participa nimenea fără a posseda forță phisică. — Pictura atătū în colorî fluide

și mai cu preferință prin țesături, cusătură și brodăria cu fire colorate, apoi ornamentistica în salóne, în garnituri și costumuri, imitarea de a face flori, și altele, este câmpul acela al artei plastice, în care sexul feminin a produsă numeroase lucrări bine reușite și admirabile, espuse lumii prin expozițiunile universale de prin capitalele Europei.

Acestea, Dómneloră și Domniloră, în ceia-ce privesce artele și sciințele.

Să privimă acumă și domiciliulă femeii.

Adevărata patriă a femeii este negreșit, până la ună timpă, casa părintescă și de la ună timpă óre-care, casa bărbatului, pe când elă este ținut afară din casă la activitate mai întinsă.

In imperiul Chinei, în Orient, în vechiulă Egyptă, în antica Romă precum și în cele mai multe statură europene, înainte de marea revoluțiune franceză, interiorulă familiei era, și este încă și astăđi, respectabila patriă a femeiloră. Femeia ține loculă de Dómnă a casei; de regulatóre a economiei domestice; îngrijitóreă și amica bărbatului și educatóreă copiiloră ei.

Ea, în casa ei, are ocasiunea de a-și des-

volta propriile ei calități nobile. Oficiul ei este liniscita conservare și îngrijire a celor de pe lângă dânsa ; întrebuintarea cu măsură a materialelor procurate de bărbat ; înfrumusețarea interiorului casei și supraveghierea proviziunilor. Ea consolază și dojenesc ; ea înveselesce și instruiază ; ea, în fine, este adevăratul centru allu casei.

În secolul al XI-lea, uă stimă extraordinară se manifestă pentru femeile de ginta latino-germană. Marile poezii istorice, cântarea Niebelungilor, cartea heroilor ; — apoi Wolfram de Eschenbach, Walter de Vogelweide, Gottfried de Strassburg, Conrad Fleke, nobilul Meisener cum și Uhlrich de Lichtenstein esprimau numai laude pentru femeile nobile la sufletu.

Savanți ai secolilor al XV-lea și XVI-lea, precum : Corn, Agrippa de Nettersheim au scrisu cu multu entusiasmă despre escelința sexulu frumosu.

Iar în secolul al XVII-lea, Poetul Ioan Peter Lotihius și Wilhelm Ignat Șiute făcură să apară la lumină cellu mai ardentu panegiricu pentru sexulu frumosu.

Și cumă nu ar fi meritat și merită asemenea elogiuri acestu sexu, care prin căl-

dura lui, desghiață pe ceia-l'altă jëmătate a omenirei ; — care, prin missiunea lui, dotat cu facultăți escelinți și cu virtuți caritabile înnobiléză pe bărbatū ; — care, în fine, conlucrézá la progressarea și înmulțirea genului umanū, destinatū de a corréspunde sublimului scopū al Creatorului Universului, de a face pe omū după imaginea și asemănarea sea ?

Cu tóte acestea, pe la finele secolului al XVI-lea s'aū găsitū câți-va provocatori de opiniune contrariă, după ce mai 'nainte încă Boccacio și Ariosto tachinase pe Italience, fără însă a fi pășitū peste câmpul onórei ce se datoresce femeii. Mai mulți bastardī însă, între care unū juristū anume : Hieronimus de Caevalos din Tolosa în Spania, în acea epocă a imprimatū în limba latină și a umplutū lumea cu o operă, care da diferite epitete, ce nu le va merita nici odată sexulū frumosū. Nimenea dintre noi, citindū acelū catalogū lungū de qualitài malițiose ce atribuia elū femeilorū — pe care pentru respectul ce portū acestui sexū gentilū, nu le voiū pronuncia cu gura mea, — nimenea dintre noi dicū, nu s'arū putea ca să nu se indigneze, ba să se revolte chiar, contra

acelui infamă autoră, care în Anul 1664 vărsă acea otravă în fața sexului feminin în întreg. — Norocirea lui că nu trăesce astăzi, în epoca luminilor, căci credă că și-ară fi luat meritata răsplată.

În secolul al XVIII-lea nisce savanți hypochondrioși fură atât de negalanți și pedanți de a pune și questiunea, că : „dăcă și femeile suntă ómenī;“ și cu acésta s'aú espusă meritatului ridicolă înaintea aceloră, cariă cugetău la adorarea mameilor loră iubite, fără de care nimenea nu póte appărea pe pământă ; căci li se puse și loră în urmă întrebarea : Dăcă femeii ca mamele vóstre nu ară fi fostă ómenī, atunci voi, fiii mameilor vóstre, ce sunteți ? —

Dér să ne întórcemă ochii cu milă de la acei cugetători hypochondrici ai secolului al XVIII-lea, lăsându pe acei inemici ai sexului feminin în desprețulă lumei întregi, și să revenimă la restulă condițiuniloră ce mai are femeia în societate. —

Atătă bărbatul câtă și femeia din tóte epocile și zonele aú simțită, că ei unulă fără altulă nu potă esista. De aceia noi aflămă atătă în trépta cea mai inferióră de cultură câtă și în cea mai superióră, că

prin căsătoria, femeile aŭ participatŭ la dezvoltarea culturii umane, cumŭ ŝi la formarea circumstanțelor ŝi aparințelor în familie, ŝi a susținutŭ cu preferință, cultivarea modurilor viueții umane atătŭ în statŭ cât ŝi în biserică.

Décă am voi déră să descriem istoria omenirei, atunci ar fi necesariŭ de a privi pozițiunea, rolulŭ ce aŭ conservat femeile la tóte popórele, în tóte zonele ŝi în tóte epocele, ŝi activitatea ce aŭ dezvoltatŭ elle; dér acésta nu arŭ putea avea locŭ în cadrulŭ modestei mele conferințe.

Să ne resumăm dér :

Umanitatea forméză doué jumetăți: bărbatul ŝi femeia, cari aparținŭ unul altuia; care se complectéză reciproc, ŝi cari sunt destinați de a fi uniți, spre a împlini cu integritate scopurile Provedinței.

II

De unde voiŭ începe însă acumŭ, Dómnelorŭ ŝi Domnilóru, ca să descriŭ pe femeile celebre din anticitate? Pe care voiŭ prefera mai întâiŭ? Căruŭ poporŭ séu națiune voiŭ da întâietate?

Precumŭ unŭ rîu are obîrșia sea ŝi de acolo ŝi întinde undele séle pe fația globu-

lui terestru, ast-fel și eă voiă lua de modelă legea naturei, și voiă proceda fidelă acestui principiu.

Voiă pleca dér de la locul originei omului, de lângă fluviile Tigru și Euphratulă, care, după cumă se scrie la Genesea lui Moisi, trecă prin paradisă, loculă unde tradițiunea biblică ne spune că a fostă creată prima femeia.

Renunitulă doctoră Zimmermann, autorul importantei opere întitulată „Globul terestru“ dice : că vallea Cașimirului în Asia este loculă ce se numesce pe pământă paradisă.

Iată cumă se exprimă elă :

„Acéstă țeră admirabilă este reședința tuturoră fabuleloră, și anecdoteloră ; este reședința Deilor a celor mai mulți credincioși ai religiunei indienilor și persianiloră, oră la ce cultă seă sectă ară aparține a ei. Indienii cari sunt devotați religiunei lui Brahma, caută aici patria Deului celui mai principal și a copiilor lui, a Brahminiloră eșiți din capul lui Brahma.— Chinezii totă aici caută patria lui Fohi. — Perșii credă, că aici este primitiva reședință a lui Ormusd și a mesagerului seă Zerdust.

Autorii orientului cei mai vechi declară

cu serioşitate, că Caşimirulū este grădina Edem, ce este légănulū genului umanū ; şi chiar savanţii acestorū popóre notéză Caşimirulū a fi fostū, cel puţin, cea mai vechiă reşedinţă a culturei umane. Aşia dér, şi décă n'ar fi légănulū genului umanū, dér cel puţinū este légănulū istoriei lui. — In fine, Asia este propria patrie a rasei umane active ; este patria civilisaţiunei şi a Religiunilorū, care sunt astăđi dominante. Din munţii ei prea înalţi descindū bărbaţi resbelnici ce caută în depărtare gloriă şi victime, înaintându pe calea lor pêne unde Oceanul le pune stavilă, care nici acesta nu este estrema frontieră a mersului lorū.“

De vom voi a privi, Dómnelorū şi Domnilorū, viuéţa femeilorū din Asia, mai întâiū va trebui să luăm de călăuză Religiunea, care reguléză statul, legile şi moravurile ; căci la popórele asiatiche Religiunea nu este separată de statū.

Să ne apropiemū dér de părţile din Asia ce s'aū formatū în trei regiuni mai culte : Afganistanul, Iranul şi Arabia, care năzuia încă din epocele primitive după sistemul religiosū al Monoteismului. Aici, în Asia apusală aflămū patria religiunei mosaice,

christiane și mahomedane. Spre sudu de la munții Himalaia este patria religiunii adesu-reformate a lui Buddah și a Brahmei, pe când în regiunile immense despre Nord-Est de la Himalaia, în Tibet și China, credincioșii trecând din Șiamaismă la Budhaismă, deveni patria doctrinelor raționale ale lui Confuciū.

Dér să reviu la scopul ce urmărescū, la cunoscerea femeilor celebre din India, privind cu preferință pe femeile castei mai superiore a Brahmanilor.

Nu voiū vorbi despre usurile, costumele sėrbătorile și tradițiunile femeilor asiatiche. Nu vomū asista la nici o ceremoniă de nunta seū alte ocasiuni ce se întēplă în viuęta femeilor asiatiche. Atāt numai voiū adăoga, că femeia este privită nu ca sclavă, ci în orī-ce privință egală cu bărbatul ; sunt asistentele lor pline de amorū și devotament. Ceia ce aflămū mai curiosū în obiceiurile lorū este, că la mórtea bărbatului aū obiceiū caracteristicū, ca femeia, din propria ei voință, să săvīrșescă Sutti : ceia-ce în limba română se traduce „ardere“, de și acest sacrificiū nu este coprinsū în codul lui Manu. Ast-fel femeia 'și ia decisiunea de a se

supune cremațiunei, ardându-se împreună cu corpul bărbatului ei decedat.

Ea atunci nu varsă nici lacrimi, nu înalță nici un țipet de durere. — S'a vădut femeii rugându-se divinității fiind coprinse de flacări; altele învinse de dureri, voiaŭ a eși din flacări, fură însă respinse de cei ce încongiuraŭ focul. Un engles luă pe o femeia destinată de a se arde, scăpând'o din ghiara morții, împiedcând arderea ei; a două și însă elŭ fu năbușitŭ de cele mai amarŭ împutări ale ei, că o a lipsit de fericirea de a se afla cu bărbatul ei în locul fericirei și că de aci înainte ea va fi abandonată și desprețuită, rătăcind singură prin lume.

Câte deosebire între omŭ și omŭ!

O tempora! O mores!

Fidelitatea între căsătoriți în India este exemplară. Poeții nu aŭ uitatŭ de a cânta fidelitatea consórtelor fidele și nobile în modul celŭ mai sublimŭ. Savitri, o poetessă indiană și exemplu de virtute se mărită după Satiavan, fiul Regelui orbŭ Giumatsena, care, și perduse regatul și acum era nenorocitŭ. Alese pe acesta, căci ea nu găsi alți adoratori. Ea scrisse însăși pentru dânsa în Istoria întitulată „Mahabharata“ strofele următoare:

Sociul meu ce 'mă-am luat
 De ară fi ori cât de bogatū,
 Sėu sėracū chīar de ar fi
 Totū cu dēnsul voiū trāi.
 Chīar virtuți de n'arū avea.
 — C'astādī lumea este rea —
 Dér fiind-că l'am luatū,
 Va fi 'n veci alū meu bărbatū.

Poesia la indieni este multă adorată. S'arū cere multă paciență spre a citi opera poetică întitulată : „Bartrihari“, dedicată femeilor indiene.

Câte-va strophe din Poesiile caracteristice viueții femeilor indiene coprinse în cartea menționată, ne dovedesce caracterul lor :

IATĂ UNA :

Cu surisuri și cu mine,
 Cu sfială și rușine,
 Cu ochiade răpitoare
 Și cu certuri zdrobitore,
 Cu discuții și cu glume
 De amorū — cum e în lume —
 Femeile 'n lăntuescū
 Ȃnimele ce iubescū.

INCĂ UNA :

Savanți cu mintea sucită
 Tot d'auna ne-a 'nvățatū,
 Că femeia e menită
 A supera pe bărbatū.
 Dér fiind c'elorū ochire
 Scotū din minte chīar pe Ȃei,

Eū le credū, fără 'n doūire
Că potū multū : Pe ochii mei! —

IATĂ ȘI A TREIA :

Fără parțialitate
Vē spunū drept și-adeveratū,
Ascultați o veritate
Ce pe globū — nu-ī de negatū :
Femeile ne procură
Bucuriī Dumneđeesci,
Și totū elle cu-a lorū gură
Ne facū dureri sufletesci.

IN FINE ULTIMA ELEGIĂ

Tu, frumósă viūetei melle
Te adorū neīncetatū ;
Căci prin gratiile tēlle
Sufletulū mī-ai incāntat.

Creatorulū, multū iubită,
Ai tēi ochi și-i aū făcutū
Dintr'un Lotus, și 'n ispită
De pericolū am căđutū.

Fața ta e graciósă,
Obrajii-sū facuți din crinū ;
Iar dantura 'ți-e luciósă,
Ai tăi dinți sunt de lasminū.

Gura ta și-e o vlăstare
De la rose de bunū soiū,
Membrele 'ți cu artă mare
S'aū compusū numai din foi.

Cin'te vede te adoră,
Esci unū Angelū agreatū ;
Păcatū ! c'a ta inimīoră
Dintr'o pétră s'a creatū !

Dér să lăsăm Poesia indiană, și să căutăm vr'o celebritate feminină din India.

Intre Principii indigeni din India, care puse peptul contra usurpatorului marelui Mogul Akbar, fiul lui Homagun, în Anul 1553-1605 fu ca regentă și frumoasa Principesă de Sarangpur, numită Rup Mati. După ce și-a însușit numele de Bohadr, (viteză,) se puse în capul Patanilor ei, întreprinse năvălirea în statul lui Akbar și 'lă devastă. Atunci Adam Han adună o armată, făcu pe heroină prizonieră, și tăiă pe cei mai mulți din ómenii ei. Ea fiind captivă, luă otravă și muri.

Nu mai puțin viteză se arată Principesa Iand-Bibi, care se închise cu oficerii tatălui ei în fortăreța Amadnagar, și se opuse vitejesce lui Daniil fiul lui Akbar. Ea resistă 6 luni. — Când însă Mongolii forțară fortăreța, ea se învenină și cădu numai ca un cadavru în mâinile învingătorilor. Ast-felă fură Principesele Moher Meja, Taje-Mahal și spirituala Iehan-Ara, care muri pentru patriă în temniță. Pe monumentul ei de marmoră de la Agra este scris cu litere negre în limba persană : „Nimenea să nu arunce pe mormântul meu alt-ceva, de cât pământ și

frunză verde, pentru că acestea se cuvină mai bine pe mormântul unei muritoare, care avuse o inimă plină de modestia." Și mai în jos stă scrisă : Muritorea Fakiriū Iehanara Begum, fiica lui Șah Iehan, și Eleva sântului Cisti, în Anul Hegirei 1094.

*
* *

Să trecem în China, Dómnene melle și Domniī mei.

Décă am aflatū pe femeile indiene într'o pozițiune inferióră ordonată de lege, care totuși se amelioréză prin moravuri, în China este casul vice-versa. Aici differă moravurile femeilor mai în totul de acea parte a viūetei lorū publice, pe când legea recunoscându-ī întréga valóre, 'ī încongioră pozițiunea ei cu onoruri mai bogate de cât în orī-ce parte de lume.

Cong-țeu cumū 'lū numescū Chineziī, séu Confuciū, după cum se citește în cărțile Europene, înțeleptul organisator alū principiilor, după cum și astăđi se guvernéză imperiul Chinei cu cele 380 milliōne de locuitori, s'a exprimat mai de multe ori, că tóte desordinile și obstacolile din societate și state, provin din infinitele relațiuni libere

prin reciprocitate al sexului masculin cu cel feminin.

Proverbele chineze sunt admirabile. Mî voiŭ permite de a cita numai doue-trei :

„Se cere de la femeî 4 lucruri : adică, ca virtutea să locuască în ânima ei ; ca modestia să strălucască pe fruntea ei ; ca blândețea să curgă din buzele ei, și labórea se ocupe mânilor ei.“

„Primele decisiuni ale femeilor sunt cele mai înțelepte ; iar cele din urmă — cele mai periculóse.“

„Spiritul femeii este de mercuriŭ, iar' ânima 'i este de céră.“

„O femeia nu a stricat nici o-dată prin tăcerea ei.“

„Cu cât va fi o femeia mai frumoasă și mai împodobită cu atât va perde mai mult decă nu va fi modestă.“

„Cea mai mare laudă pentru o femeia este când nu vorbește nimenea despre dânsa.“

Faimósa Autóre chineză Pan-hoei-pan, consórta lui Ța-o-șe-șu, a fostŭ una dintre femeile celebre ale Chinei, ale cãrei scrieri pline de morală a rămas neuitate în memoria Chinezilor. Ea a scrisŭ asupra moravurilor, asupra viúetei sociale, asupra

viueteii familiare ca nici una alta. De aceia scrierile ei sunt ca un testament alu moralei chineze.

Femeile care se distingü în China prin virtuti, prin cunoscinte, prin talente si alte calitati superioare, se stiméza printr'un monumentu publicu. Acestu monumentu consista din patru colone de lemn, de caramidii seu petre, care formeza o portä lata în mijlocu si doue porti laterale, ce sunt unite printr'unu acoperisü, si care are d'asupra portii cei mari unu frontispiciu, buniöra, ca arcurile nostre de triumphu. Ele sunt inalte de la 20-25 picioare, suntü zugravite cu figurii omenesci, flori, paseri si adese-ori aurite bogatu. D'asupra portii principale este asezata o tablä, care arata numele si meritulu persoanei respective. Functiionarii statului sunt obligati de a îngriji totu-d'auna de aceste monumente.

Intre femeile celebre din China s'a distins Imperatricea Vi-hia care a traitu pe la Anul 818 dupë Christu. Imperatorele Kia, sociulu ei, despre care mentionéza Annalele Chineze, este considerat precum Nerone la Romani, fiind îndemnat de sozia sea la cheltuielei mari si asupririi apasatöre.

Ea se distingea printr'o ne-măi auđită ter-róre. Ordonă de a se săpa unŭ lacŭ mare pe care'lŭ umplu cu vinŭ, și ducea pe fie-care ęi câte 3000 de ómenŭ cari trebuiaŭ să ینگenunche și să bea vinulŭ ca câniŭ numai cu limba. Dupě ce se amețěŭ, atunci 'i du-cěŭ ینگr'o pădure apropiată, unde afla a-târnaęi de arborŭ boŭ fripęi, cerbŭ și alte ani-male, pe care le lăsa la dispozițiunea lorŭ. Afară de alte asemenea cruđimŭ din partea Imperatriceŭ, soęilŭ eŭ Kia fu, ینگ fine, exi-latŭ, și cu elŭ se fini dinastia Imperiulŭ din dinastia Și-i-ang.

Se stinseră apoi 5 Dinastii chineze, și ینگ a șésea deveni Imperatriceă cea mai fru-mósă dintre Imperatricele Chineŭ, numită, Țe-tien, consórta Imperatorelŭ Tai-Țong pe la Anul 618 dupě Christŭ. El trăi cu dęnsa fórte fericitŭ, iar ea era bunul geniŭ al țerreŭ, și ura cu desăvârșire opresiunea și desordinea. — Dupě mórtea eŭ, chŭar inemiciŭ nu-'i putea contesta, că domnirea eŭ a fostŭ pentru salutea țerreŭ. Prea interesata Bio-grafiă a acesteŭ femeŭ extra-ordinare fu ti-părită ینگ Paris ینگ limba franceză ینگ Anul 1780.

Pe la finele secolulŭ al XVI-lea Impera-

triclele a jucat un rolă f6rte însemnată în Istoria misionarilor catolici în China, imitând exemplele loră și alte femei nobile. Neobositul Jesuit Ricei, prin sciința și blândețea sea fu protegiat de cei mai înalți magnați ai imperiului și se stabili în Peching, capitala Chinei. Intre neophiți, cel mai însemnat era ună funcționară înaltă cu numele Sou. Elă trecu cu familia sea la Christianismă. Nep6ta sea Candida era f6rte zel6să pentru noăa doctrină. In al 16-lea ană, ea se cāsători cu un bărbată distinsă anume Hiu, dér care nu priimise încă Catholicismulă. Elă urmă exemplul blândețelor ei și muri botezat după 2 ană.

Candida în al 30-lea ană era vėduvă și se folosi de libertatea de a se devota religiunei christiane.

Ea fondă 30 biserici în patria ei și 9 în alte provincii. Bogata ei moștenire o împărți în fapte pi6se. Ea tipări 130 opere religi6se și sciințifice cu spele ei, și le împărți pe la învėțați, funcționari înalți și guvernatori. Fiul ei Basili, care era intendent general al Poștelor și Navigațiunei, arătă asemenea multă zelă pentru noăa religiune.

Candida ceru de la Vice-Rege un mare

edificiū, unde să priiméscă ómênî sêracî și copii orfanî, căroră li se dedea instrucțiune, educațiune, nutrimentū și asylū. Ea adună unū numărū însemnatū de orbî sêracî, cari erau devinatorî. Candida alese câți-va, le dete međii de subsistență și-i inițiâ în Religiunea cea nouă. În schimbū, ei erau obligați de a propaga pe strade Christianismulū.

Cu câți-va ani mai 'nainte de mórtea ei, ea priimi de la Imperatricea o distincțiune rară. I se trimise unū costumū pomposū, garnitū cu tăblițe de argintū, și brodat bogatū cu fluturî de aurū, o diademă de perle și petre prețiose. I se decretâ tot-d'odată și titlulū: Șo-shin, ceia-ce în limba română se traduce: femeia virtuósă. Ea priimi acestū darū împărătescū cu mare respectū, se îmbracă cu prețiosele haîne dăruite la ȕiua numelui ei, pe urmă vëndu mǎrgăritarele și petrile scumpe, ca cu valórea lorū să ajute pe sêracî și să împodobéscă altarele, precum avemū și noi pe Dómna Despina Milița, soția lui Négoe Vodă, care 'și vëndu sculele prețiose spre a se putea termina pompósa monastire de Argeșiū. Mórtea Candidei fu o întristare generală; sêracii plângéu în ea pe

muma loră ; proseliții ei pe modelul pietății, iar missionariii pe patróna loră.

Ast-feliu în secolii trecuți, mai multe femei chineze, cu bărbații loră îmbrățișară Religiunea lui Christu ; chiar în curtea imperială se află 50 Dame chineze, devenite christiane, și unii din cei mai mari funcționari professau această Religiune. Iesuiții de și din timpu în timpu obținură rezultate bune în missiunea loră, dér în Anul 1723 missiunea catolică din China fu desființată printr'un Decretu imperială.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* *

Să 'mă permiteți acum, Dómnelor și Domniloră, de a vè spune, că nu ne mai aflăm în China — cu imaginațiunea negreșită — ci am intrat în Orientul mahomedan, despre care se dice, fără contestare, că s'ar fi aflând cele mai frumoșe femei de pe totu globulă pământescă, și între dênsele, primul premiú merită a 'lă obține Caucasienele și Circasienele, pentru care se dice, că láncezesce Turculă liniscitú și Persianulă infocatú.

Poeții arabii și persiani sunt bogați în inspirațiuni asupra frumuseței femeilor.

Poetul Hafet cântă pe femei ast-felú :

Ca o salce ce se bate
De suflarea unui vântu,
Ce prin frunđe o străbate
Și o plécă la pământu,

Ast-felū ânima in mine
Tremură neîncetatū ;
Să vė spun eū pentru cine ?
Pentr'unū angel n'aripatū.

A eī taliă 'n figură
E unū ce necunoscutū ;
Ca moliftu 'n crescătură,
Dėū, așa n'am mai vėđutū !

Poetul Montanabi cântă bucelele unei fe-
mei orientale ast-felū :

Ca o nópte 'ntunecosă
Buclele-ī se lasă 'n josū,
Iar Aurora luminosă
Caută 'n chipu-ī grațiosū.

Buclele eī parfuméză
Aerul ce ilū respir
De Aloe, Ambră-alésă
Și d'apă de trandafirū.

Să lăsămū iară, Dómnelorū și Domnilorū,
inspirațiunile poetice și să mai cercetămū
prin sexul frumósū vr'o celebritate orientală.

In timpurile anti-mahomedane noi aflămū
o femeică ca absolutū domnitóre a unui mare
Imperiū, încongiurată de tótă splendórea și
gloria, ce se cuvine orī-căruī Domnitoriū în-
fășurată în stindardulū heroismulū.

Este Semiramis, alle cărei fapte fură împodobite cu diferite inspirațiuni poetice.

Semiramis, așa dice tradițiunea, este fiica Deesei Derchetto, adorată nu departe de Ascalon în Siria, lângă unŭ lacŭ abundanțŭ de pesce. Devenită în flórea etății, ea cunoscu pe Menon, care era guvernatorŭ sub Regele Ninus în Siria. Ea 'lŭ luá de bărbatŭ, și-í născu doui fií. El o stima pentru prevederea și esperiența ei în afaceri de statŭ. Ninus declară resbelŭ contra Imperiului bacticŭ; Menon, soçul ei se afla în tabăra lui Ninus. Semiramis, îmbrăcată incognito, venind la dênsul, 'și esprimă opiniunea, că, pentru de a birui Ninus, trebuie luată cu asaltŭ mai întâiŭ fortăreța Bactra. Ea adună câți-va ostași braví, urcă cu dênșii o parte din fortăreța, de aci dete armatei unŭ semnalŭ, și Asirienii luară cetatea cu asaltŭ.

Regele Ninus, estasiat pentru curagiósa ei faptă, o recompensă cu opulență. Mai târziu Semiramis, deveni soçia lui Ninus. Dupé 7 ani el muri și Semiramis deveni Regentă. Ea ordonă a se face soçiiului ei defunct unŭ monumentŭ de o înălțime de 9 stadii (125 pași o stadiă la Romaní:) în apropierea Babilonului ce era atunci ca reședință.

Ea însă decisise ca să facă și pentru dânsa un monument lângă fluviul Euphrat. Ea ordonă pentru acest scop la 200,000 oameni și clădi la ambele țărmuri ale Euphratului o cetate imensă, pe care o încongiură cu un zid înalt de cărămidă. Acel zid era atât de gros, încât 6 cară puteu trece pe dânsul alătura și era apărat cu 250 de turnuri. Încă și astăzi mai sunt la țărmurile Euphratului două palate în ruine. Pe noua cetate o numi Babylon. Ea fondă și alte cetăți pe lângă Tigru și Euphrat. În munții Armeniei ea ordonă a se sculpta un obelisc de o înălțime de 125 piciore, care fu transportat cu animale la Babylon, punându-l în apropierea cetății. Ce vechi punu acest obelisc între cele 7 minuni ale lumii, între care se număra și grădinile atârdate pe d'asupra acoperișului palatului ei.

După realizarea acestor grandioase opere de artă, ea avu un rebel cu Midenii, merse apoi în Etiopia și ordonă a se aduce lucrători de corăbii din Fenicia, Syria, Cypru și din alte porturi, pe care să le espedieze în Indus, spre a servi acolo armatei pentru trecere. În multele ei resbelle, cei vechi calcula armata Semiramidei la 3,000,000 o-

menî infanteriă, 200,000 cavaleriă, 100,000 cară, 100,000 cămile și 2,000 corăbii.

Regele Indiei Stabrobates, avu resbelu cu armata Semiramidei; ea însă fu învinsă și chiar rănită la mână de Stabrobates și fugi. Reîntorsă în patriă cu restul armatei séle, fiul ei Ninias vru să'i răpescă domnia; elu trimise unu Eünucü spre a ucide pe mama lui.

Incercarea nu reuși. Ea însă adună pe magnații imperiului și le presintă pe fiul ei Ninias ca Rege viitoru, căruia să-i fiă fideli și supuși.

Atunci dispăru Regina în forma unei colombe de la ochii poporului adunatu. —

Acésta este, ceia-ce spunu cei vechi despre Semiramis, Dómna Asiei întregi, Regina ce stăpânea Orientul, afară de India.

Acéstă femeia-regină dicea :

„Natura 'mă-a datu corpulă de femeia, faptele mele însă m'a făcut de opotrivă cu celu mai voinicu dintre bărbați. Am guvernatu imperiulă lui Ninus, care se întinde mai preste tótă Asia. Pêně la mine nici unu Asirianu nu a vedutu Marea, dér eu am vedut patru, de care nimeni nu s'a apropiat, atât sunt de depărtate; am silitu mulțime de rîuri să curgă pe unde voémă eu, și nici

odată n'amău voită să curgă de cât pe acolo pe unde era de folosă.“

„Locuri sterpe le-am preschimbată în pământuri roditore și le-am udată cu rîurile mele ; am ridicat fortărețe ce nu se putău lua ; am străpunsă cu ferul munți înalți și am făcută drumuri printre stânci și locuri necălcate de piciorul omului ; cărăloră melle de răsboiă le-am deschis căi, pe care nu putău umbla nici fiarele sělbatice ; și cu tóte aceste lucrări gigantice tot am găsit timpă liberă pentru plăcerile mele și pentru amicii mei.“

Afară de Semiramis în Istoria Asiei, a mai jucat roluri importante și alte femei, ca : Dido, conducătóra Fenicieniloră emigranți, și Regina Sabbei, care a adus omagiele ei Imperatorului Solomon.

În Istoria orientuluiă mohamedană aă figurată mai multe femei de o mare însemnătate precumă : Muma lui Mohamed și soçiile lui : Chadigia, Sauda și Aiša, și încă alte noă, tóte cu calitatăi escelente.

Asemenea femei celebre se aflaă și în timpul Califiloră, precum cantatricea Hababah, pe care Califul Iezid Ebn Abdalmalek o cumpără cu 4000 de Dinari. Ea fiind o-

dată la Iordan în Palestina, la masă se în-
necă cu o bóbă de strugure. Iezid de în-
tristare muri și ordonă de a se înmormânta
într'o criptă cu Hababah în Anul după
Christū 729.

Sub dominațiunea Califului Giafar Mocta-
dor, se distinse o femeică cu numele Iamek,
care sciea tóte Articolile și Paragraphele
legii mohamedane ast-felū, în câtū judecă-
torii și jurisconsultii luaū în considerațiune
consiliile ei.

În Istoria Imperiului mongolicū și turcū,
aflămū multe femei fórte influente. Astū-
feliū pe timpulū lui Ginghis-Han, în Îm-
periul Karasm trăia vėduva Regelui Ta-
cași, a nume Turcan-Catun. Ea purta ti-
tlul de : Protectóre a religiunei și a lumei,
ba în genere se numea Regina femeilorū.
Ea protegia pe cei slabī contra celorū
puternici, exersa dreptatea cu imparția-
litate. Ea era milostivă către sėraci; dér
aceste qualitățī escelinți mai tārđiū degene-
rară în setea de sānge. Când Mongoliī se
apropiėū de țerra ei, ea să decisse de a o
abandona, mai întaiū însă ordonă de a fi
uciși 12 copii ai principilor suverani, ce 'i
avea la dēnsa.

Ast-felū și una dintre femeile lui Ginghis-Han anume Kulan-Katun se distinse prin frumusețea ei ca nici una alta pe acel timp. Ea influențâ mult asupra soțului ei luând parte activă la affacerile statului.— Asemenea și Hanina Toliecona, soția defunctului Impărat Oktai-Han, mortū în Anul 1241 se distinse multū în epoca ei. Ea aflând că soțul ei avuse consilierī rēi; că ambițiunea domnea la palatū; că funcțiunile se vindēu pe banī; că pușcăriile erau pline cu ómenī onești; a căroră crimă era numai că nu aprobaū mediile ce se întrebuintă de a stórce banī; și din contra că funcțiunile erau ocupate numai de ómenī vițioși, ea dete libertatea și proclamâ amnestiă generală pentru cei închiși apoi, pedepsi pe cei cari săpaū statul prin imoralitate și jefuire. Ea și sub dominațiunea successorului bărbatului ei poseda o evidentă influență în affacerile publice. —

In Istoria Persiei nu aflămū femeī mari, care să fi jucatū vr'un rolū însemnatū, afară de Regina Seida de la Irak, care fu numită Regentă după mórtea soțului ei Abu-Taleb-Rostan. Cât trăi ea, țerra fu bine-cuvântată și fericită. — Ea muri în Anul 1042

după nascerea lui Christu, tocmai când Sultanul Mahmud invadâ țerra și făcu prisionier pe fiul ei numit Maïdadvala, pe care 'lă esilâ la Gazna, unde și muri curêndu.

În Istoria Imperiului turcū douê femeî aū fostū care 'și câștigaseră unū mare renume. Cea dintâiū a fostū rusóica Hurrem, fosta soçiă a marelui Soliman; și cea de a doăa Sultana Kiossem, soçiă lui Ahmed I-iū. Hurrem, de Autoriî occidentală numită și Roxolana, veni ca sclavă în seraîl lui Soliman I-iū, pe când acesta era în cea mai mare suferință pentru mórtea primei sêle soçiî muma primogenitului lui fiū, Mustafa.— Prin spiritul și frumusețea ei reuși nu numai de a 'lă consola, dér încă și a supune sub absoluta ei voință pe despotul imperialū. Ea deveni din sclavă a fi domnitórea întregi curți imperiale.

Soliman iubea mult pe fiul sêu Mustafa. Roxolana însă făcu ca să 'lă depărteze, numindul Guvernator în Provincia Amasia, (fiind în etate numai de 16 Anî) iar ea concluca spre a face pe Sultan de a declara de hereditar pe Baïazet, unul dintre fiî ei,

Ea și reuși. Luâ parte la guvernare și

după mórtea fiului ei muri și ea în Apriliu Anul 1588.

O descriere romantică asupra viúetei Roxolanei se află dată la lumină în limba franceză, în „L'histoire des Favorites“ și în limba germană în „Geschichte der osmanischen Reich“ de Istoricul german Hammer.

Ceia-l'altă femeia celebră turcă a fost Chiossem, soția Sultanului Ahmed I-iú, mort în anul 1617. Ienicerii se resculase, și Sultana Valide Chiossem merse la dênșii și le demonstrâ unde i va conduce fapta lorú revoltátore, și ce avantaje vorú dobândi creștinii din cauza conduitei lorú.

Ienicerii se înfricoșiară și asaltul fu amânatú. Despre acésta scrie și celebrul Istoricú Cantemir, în cartea intitulată; „Istoria imperiului otomanú.“

Chiossem guvernâ singură; ea făcea ce voia; coragiul și agerimea ei i câștigâ recunoscința generală, așa în câtú cutezâ de a condamna la mórte chiar pe un Vizirú.

*
* *

Dómnelorú și Domnilorú!

Să respirâmú douë-trei momente în tăcere, în urma lungului voiajiú imaginariú

ce amă întreprinsă, mai 'nainte de a călca pe altă conținut, și a continua callea noastră spre a căuta femeii, care prin celebritatea loră aă ilustrată Istoria lumeii; și pentru a nu abuza de paciența D-vóstră bine-voitóre, vomă trece repede pe dinaintea unora, salutându-le numai, și ne vomă popri puțină numai înaintea acelora, care merită mai multă bine-voitóreă D-vóstră atențiune.

Trecem déră, fără a ne popri pe dinaintea Cheloniei, fiica Regelui Leonidas de la Lacedemon, care prin puterea elocinței séle scăpă pe soçiul séu de urgia părintelui ei.

Iată-ne acumă înaintea Olimpiei, fiica Regelui Epirului, care născu pe Alexandru Macedonénul. Filip soçiul ei și tatălă lui Alexandru, scrise amicului séu Aristotel: „Mă bucură că mi s'a născut un copilă; dér mulțumescă mai multă Deilor că s'a născută fiind Aristotel în viuétă; credă, că educatú de dênsul, fiul meă va fi demnă de a'mi urma pe tronă.“

Olimpia fu făcută mai têrđiău prisioneră de Cassandra, și acuzată de Macedonenii, priimi mórtea cu acelă coragiă, pe care nu lă abandonă tóte caracterele tară pênă la mormêntă. Să trecem pe lângă Phila, fiica

lui Antipater, care când auzi că soțul ei Demetriu și a pierdut țerra, ea luă venin și se omorî.

Să lăsăm pe Aspasia din Milet, fiica lui Axiochos și amica filosofului Anaxagora, care fiind ateistă, fu condamnată și achitată numai prin lacrimile lui Pericles, și să ne poprim înaintea frumoasei Cleopatra, fiica lui Auletes, Regele Egyptului.

Acestu Rege fu isgonit de Egipteni, cari proclamară de Regină pe Berenice, fiica lui. După o regență de două Anî, tatăl ei, cu ajutoriul Romanilor se reîntorse la Alexandria pe tron, și cea d'ântăiu faptă a lui fu, executarea la mörte a fiicei s'elle. — Regele la mörtea lui lăsă două fii și două fiice, dintre care una era faimösa Cleopatra, născută înainte de nascerea lui Christ cu 62 Anî. Cleopatra era în etate de 17 Anî, și bărbatul ei (fratele ei) era mai june, era numai de 12 Anî. — Eünucul Potinus și Beliducele Achilles al Regelui Ptolemäus Dionisos, (care se dice a fi fost tot elü și asasinul marelui Pompeiü) ambiü aceștia erau conducătorii junelui Rege, iar pe Cleopatra o isgoniră. Ea fugi mai întâiu în Siria apoi în Palestina, formă aici o armată, și năvăli în

Egiptu spre a 'și recâștiga dreptul ei la coregină. La Pelusium fratele și sora se află unul în fața altuia armați ca inimi. Iuliu Cesar sosi în Egiptu și încercă a face pace între frate și soră. Cesar părtinea pe frate. Cleopatra plecă la Alexandria, și spre a nu fi cunoscută și făcută prizonieră de fratele ei, ea se lăsă a fi înfășurată într'o plapomă, spre a o duce servitoriul în spinare prin stradele cetății în casa lui Cesar.— Servul puse sarcina la piciorle lui Cesar, lui 'i plăcu multu ce era în înfășurătură, o ținu la dânsul, chiamă apoi pe fratele ei spre a-î împăca. — Ptolemeu fratele ei, abandonă, furios de mânia, palatul lui Cesar, și resculă poporul Alexandriei contra Beliducelui roman. Convenirea fu în fine, ca Ptolemeu și Cleopatra se domine împreună Egiptul; iar Ptolomeul cel mai june și Arsinoe, sora Cleopatrei, să domine Cyprul.

Cesar fu omorât la Roma în anul 44 înainte de Christ. Cleopatra care locuia în casa lui Cesar, când fratele ei deveni majorenă, veni să o viziteze, iar ea scăpă de dânsul prin otravă, și ea se devotă triumviratului. Cesar lăsase o parte din armata sea în Egipt spre apărarea Cleopatrei și ea acum

domnea nesupărată. Ea voi a merge la Antoniu și la Octavianu, era chiar pe mare, fu însă silită a se înapoia, din cauza unei furtuni.

Când Antoniu după bătălia de la Philippi se dusesse în Asia, Cleopatra fu acuzată că ar fi datu ajutoriu lui Cassiu contra lui Dolabella, și Regina Cleopatra fu chiămată înaintea tribunalului său la Tars în Cilicia

Cleopatra în etate de 25 Ani, de o frumusețe rară,, încărcată cu mari sume de bani, cu vestminte scumpe și bijuterii, plecâ în Cilicia pe o corvetă pomposă însoțită de flotilla ei. Corvetta ei strălucea în aur și argintu. — Priviți, Dómnelor și Domnilor, pe Regina Cleopatra cum stă culcată sub un baldachin de stofă aurită îmbrăcată în costumul Deesei Amоруlui și ea mergea spre a se justifica înaintea unui tribunalu. Junii frumoși o încongiurau ; virgine și sclave o acompaniau, care semănau la frumusețe cu grațiile. Sosirea ei mișcă tótă lumea. Antoniu care judeca în Foru, fu abandonat de publicu. Tótă lumea striga vedându-o : „Sè apropiă Afrodita se visiteze pe Dionisos și să se consulte cu dēnsul pentru fericirea și binele Asiei.“

Cum debarcă Cleopatra, Antoniū o invită la cină. Ea 'i răspunse, că legile curtoasiei cere, ca să vie elū la dēnsa, spre a o saluta de bună venire și că 'lū aștéptă dēnsa la cină în corturile ce se făcu din parte-ī lângă țermurī.

Elū fu priimitū cu pompă extra-ordinară și amabilitate. Adoūa-đi fu dēnsa invitată de Antoniū, dér se constată că priimirea ei întrecea cu multū pe a lui Antoniū.

Antoniū fu încatenatū cu lanțul amору-lui de frumósa Regină. Tóte acusațiunile contra ei, după mórtea lui Cesarū amuțiră. Ba încă ea reuși a avea o influență asupra lui, încât Belliducele Republicei nu mai era în stare de a-ī refusa orī-ce rugăciune, chiar contra justiției și a legilor civile și religióse. Elū ordonă de a ucide la Milet pe sora Reginēi chiar în templu, unde 'și aflase Asylū.

Cleopatra dedea ospețe în Tars lui Antoniū și Generalilor săi în tóte ȓilele, care costău sume neauđite. Când admiră într'o ȓi Antoniū numerósele pahare, ornate cu diamante prețióse, Cleopatra ordonă a trimite acasă lui Antoniū acele bagatele. Altădată 'i dărui tóte vasele bogate de aurū și și argintū, după ce se sculară de la masă.

Intr'o di, dete Antoniü o mésă Cleopatrei, și o întrebă, decă póte vre-o dată a 'lú întrece. Cleopatra răspuse surridëndü : „Eü 'ți voiü da unü prândiü în cât nici să nu 'ți mai vie poftă de a mai cugeta la al vostru. 'Ți voiü da unü feliü de bucate care se coste 250,000 Scarabeï ; “(séü 2 lei și 25 bani d'ai noștri unulü). Antoniü nu cređu. — Lucius Plancus fu numitü ca arbitru, și în diüa urmétore dete Cleopatra prândul care nu trecea peste costul unü prând obicinuit.

Antoniü făcea hazü. — Cleopatra vedënd acésta disse : „Mi voiü ținea cuvêntulü.“ Ea poseda douë mărgăritare de o mărimé și frumusețe extra-ordinară. Frumusețea mărgăritarelor pe care le purta la ureche se disputa cu frumusețea Cleopatrei. Fie-care mărgăritariü valora unü milion de sesterte romane. La Desert, Cleopatra ordonă a aduce un vasü micü de aurü plin cu oțetü ; ea aruncă unü mărgăritariü în oțetü. Indată ce se topi, ea béu oțetulü, și pe când voia a arunca și pe cel d'al douilea, Lucius Plancus, arbitrul, o popri și declară promissiunea împlinită.

Ast-felü partea a doüa fu scăpată și după

mórtea Reginei fu pusă în templul Venerii, ca cel mai frumosă productă al naturei.

După victoria reputată asupra Regelui Artanades al Armeniei, Antoniū ținu intrarea triumphală în Alexandria cu Cleopatra, în locă de a o ținea în Roma: ceia-ce amări multă pe Romanii contra lui. Elă căuta numai mulțumirea Cleopatrei, iar nu la consiliile amicilor lui.

Elă deveni un servă al Cleopatrei; ea nu ambiționa mai multă decâtă după cum đicea: „De aș fi numai sigură să guverneză din Capitoliū.“

Octavian cumnatul lui Antoniū se divorțasse de Octavia.

Octavian 'lă acusă la Senat, că Antoniū a făcută donațiuă Cleopatrei provinciă și regate. Când se citi în Senat testamentul lui Antoniū, în care se đicea, că de va muri în Roma, corpul lui să fiă transportat în Alexandria la Cleopatra. Senatulă declară rebel Cleopatrei. Antoniū și Cleopatra preparamă o armată formidabilă.

Regele Libiei, Ciliciei, Capadociei, Paphlagoniei, Traciei, Pontului, Arabiei, Iudeii, Galileii și Mediei le trimise ajutóre. Flota consista din 500 corăbii. Octavian intră în Egipt.

Bătălia se făcu la promontoriul Acțium în Epirū. Lupta începu. Cleopatra fugi cu 60 Galere. Antoniū o urmă, căci nu putea a se lipsi de lângă dēnsa.

Romaniū încoragiăți repurtară victoria. Antoniū și Cleopatra trimiseră parlamentari la Octavian spre a cere pace cu condițiune, ca Egiptul să remână Cleopatrei și copiilor ei. Ea nu aștepta acēsta de la Romani; dér nici nu voia a cădea în mânilor lui Octavian.

Octavian răspunse parlamentariului că lui Antoniū nu'i va răspunde, dér Cleopatrei i va acorda rugăciunea, decă va isgoni pe Antoniū din Egiptū séu 'lū va ucide.

Antoniū ordonă a flagella pe trimisul lui Octavian și apoi i dete drumul. Antoniū începu acumū a bănui pe Cleopatra; ea 'lū convinse și 'lū asigură de devotamentul ei până la mórte. Dér Cleopatra vedea cu ochii căderea ei. Ea ascunse în suteranele templului lui Isis tóte tesaurile ei, tot-d'odată grămădi acolo materii combustibile. Octavian află și o asigură că-i va lăsa tesaurile și regatul, numai să'i predea pe Antoniū. Desperarea făcu pe Antoniū de a se înjunghia pe sine cu sabia. Când văđu Cleopatra rana lui Antoniū, ea 'și perdu mințile. „Nu mă

plânge, „disse ellü,“ ci amintéză-ți din timpurile, când celü mai faimos Roman te-a iubitü.“ Cu aceste cuvinte muri Antoniü.

Octavian permisse Cleopatrei de a îngropa pe Antoniü după voința. Ea 'lă îngropă după modul Egipténü, în criptele regale. Cleopatra se bolnăvi și după ce se reînsănătoși, Octavian o anunçiă că voesce să o viziteze. Scopul lui era însă de a ilustra triumful intrării séle în Roma cu acéstă frumósă și celebră femeia. Ea se bucură de acésta, socotind că va influența și asupra învingătoriului prin frumusețea ei ca asupra lui Cesar și a lui Antoniü. Când intră Octavian la dênsa, ea se aruncă la piciórele lui și încercă a mișca ânima bărbatului în a căruia putere se afla. Ea sciu a'si înălța frumusețea printr'o fórte simplă toalettă ; dér Octavian era stăpân preste pasiunile séle. Ea apellă la generositatea lui Octavian și ca recunoscință i va da tóte obiectele prețiose ce posseda.

Cleopatra însă simți că nu a putut influența asupra ânimei lui. Ea ceru a mai uda mormântul lui Antoniu cu lacrămi, a'lă orna cu florî și a face o rugăciune.

Intorcându-se în palat, Cornelius Dolabella,

oficerul confident al lui Octavian o anunță, că prestè 3 zile ea va fi pornită la Roma.

Cleopatra ordonâ un ospățu bogatù, ea se arâtâ veselâ ; în timpul ospățului se sculâ, scrise, și sigilâ o Epistolă pentru Octavian, spre a se da de Epaphrodit, custodele ei, chiar în mâna lui Octavian.

Luâ apoi pe ambele ei femei, Cairas și Șarmion în camera sea, se puse pe Divan și ceru smochine. Atunci sosi în anticameră un țeranù, care era un servù și Amicù al ei deghizat, cu un coșù plin de smochine próspele. Oficerul de sentinelă observâ smochinele, țeranulù 'lù învitâ a gusta, și-i dete libertate de a intra.

Însă în coșul cu smochine sta ascunsă o viperă, pe care Regina o aplicâ la brațul ei. Mușcătura ei veninosă i dete mórte repede și fără durere. Trimișii lui Octavian o aflară învestmântată cu cel mai bogat costumù, cu coafiura regală pe capù, dér — fără de viuéță. — Corpul ei, după ordinul lui Octavian, fu înmormântatù lângă Antoniù.

Ast-felù se terminâ viuéța a celei mai frumoșe femei din acea epocă. Ea muri în Anul 30 înainte de Christù în etate de 39 ani. Ea guvernâ 22 ani, și fu o Principessă

nu numai frumoasă dăr și spirituală. Vorbea grecesce, latinesce, hebreesce, arabesce și limba persiană. Ea fu fondatoarea marelui Bibliotecă celei noi din Alexandria, pe care o îmbogăți cu 20,000 opere dăruite ei de Antoniū, și care de atunci fusese unu thesaur la curtea lui Pryamus. Ea era și patroana ómenilor învățați.

*
* *

Să facem, Dómnelor și Domnilor, o privire retrospectivă asupra originii omului.

Genesa lui Moisi spune despre muma primitivă a tuturor ómenilor că ar fi Eva. În raport despre înmulțirea genului umană coprinsă în cărțile lui Moisi, se menționează despre Sarra, soția lui Abraham, Rebeca soția lui Isaac și Rachel soția lui Iacob; după Eva, elle sunt mamele poporului judaică.

Să trecem repede, lăsând pe Miriam sora lui Aron; pe Debora care influență atât de mult asupra lui Barac, în cât acesta se resculă contra lui Sisera, care fiind învins, el fugi în coliba unei femeii, numită Jaele; ea luă unu piron și un ciocan în mână, 'i străpunse capul și salvă némul de inemică. — Să trecem pe lângă umilita Ruth și pe lângă Hanna, Mama profetului Samuil, și să privim

în trecăt pe Michal, soția imperatorului David, care scăpă viueța soțului ei pe feréstră de urgia tatălui ei Saul. Să admirăm pe Regina Sabbei care visită pe Imperatoarele Solomon. Să nu uităm pe orfana Esther, care pentru frumusețea ei deveni soția Regelui Ahasverus, scăpând poporul israelit de urgia Regelui.

Ce vom dice despre inocenta și piósa Susana, soția bogatului Ioachim, care acusată de doui bétrâni pentru adulteriú, fu condamnată la mórte, și numai prin pëtrunđetőrele cercetări ale junelui Daniel fu recunoscută de inocentă.

Să ne poprim însă puțin la heroica Iudita.

Nebucadnesar trimise pe Beliducele Holofern ca să cuceréscă statele Asiei minore. Siria, Mesopotamia, Cilicia și alte țeri se supuseră. Cetatea Betulia fu și ea încongjurată. Nu avea nici apă. Era gata a se preda. — Iudita era bogată și frumósă. Ea descoperi fidelilor ei că va face ceva pentru cetate. Și chiar servitóra ei se împodobi și se unse cu unsoři. Servitórai 'i dete un burduf cu vinú și unú sacú cu smochine, făină și pâne. Ast-felú Iudita merse la tabăra inamicului, santinelelor le spuse că vrea să

dea cetatea în mâna Beliducelui Holofern. Soldații o condusse la pomposul cortă ală lui. Ea îi cade la picioră, elă o ridică și fu ametit de frumusețea ei. I permise a eși din tabără spre a se ruga lui Iehova în apropiere. La un ospăț strălucită fu și ea invitată. Holofern beu mai multă ca altă-dată împreună cu ai săi, cari se depărtară. Iudita merse spre pată și rugă cu lacrămi pe D-đeu, și din două lovitură desparte capul lui Holofern de la corpă. Capul lui fu pusă în sacul servitorei și eșiră amândouă mergând astă-dată la porțile cetății, unde era așteptată de bėtrînii cetății. Bucuria fu mare. Iudita învėță a pune capul lui Holofern pe muri cetății; cetățenii iaă arme, și năvălescă spre tabăra assiriană cu strigări. Inemicii fură puși pe fugă și cetatea Betulia fu scăpată. Când muri Iudita, ea era de 105 Ană; poporul o jeli 7 đille numindă-o : Coróna Ierusalimului, bucuria lui Israel și onórea poporului lui

Dér mama Macabeilor aă nu dobândi animă bărbătescă, sufferind a vedea din ordinul Regelă Antioh pe fie-care din 7 fiă, omorându-i înaintea ei ?

Să trecem, Dómnelor și Domnilor, la Roma antică.

Femeile din vechia Romă avéu o pozițiune cu mult mai demnă, mai liberă și mai respectabilă de cât la Grecii din Europa și Asia din acea epocă.

In Istoria Regilor Romei, apărură mai multe femei de înaltă considerațiune. Astfel Pompilia, fiica lui Numa Pompilius fu care conduse prin mâna ei pe Ancus Marțius la tronul regală. Tanachila fu îndemnătórea lui Lucius Tarquinius de a ajunge la corónă Romană. Ea a fost soçiului ei o adevărată și sinceră consiliatrice și soçiă, și ea fu, care când el fu ucisă de fiii lui Ancus, la vederea cadavrului sângerat nu 'și perdu mințile. Ea încuragiă pe ginerile ei Servius Tullius spre a priimi demnitatea regală. Ea spuse poporului adunatú că Regele nu este mortú; că rana nu este adêncă și să fiă liniștitú, supuindu-se până la însănătoșirea Regelui. Ea muri mult stimată și mult regretată. Spre glorificarea virtuților ei casnice, ginerile ei dedică o țesătură lucrată de mâinele ei la templul lui Hercules. Ea dete Romanilor doui Regi.

Nu tot ast-fel a fost Tulia lui Tarquinius,

care era prea lacomă de a domni cu orî-ce preț. Ea nu avu întru nimic de a trece cu trăsura prin Forum Romanum preste cadavrul tatălui ei, numai ca să ajungă la tron. Sângele vopsi rótele trăsorei și haîna denaturatei fiice.

Voiu mai menționa câte-va persóne feminine ce aũ făcutu epocă în viúeța lor, și apoi ne vomu popri înaintea unui ideal, înaintea căruia totu ce este fiu séu fiică trebuie să'si plece fruntea cu venerațiune.

Să trecem déră pe dinaintea Lucreției, nobila consórtă a lui Colatin, care fu desonorată prin Sextus fiul lui Turquiniu, dér care spre a nu trăi desonorată, chiámă pe tatălui ei, pe soçilui ei și pe alți consângenii și jură pe soçilui ei de a face rěsbunare. Ea se sinucisise în fine, nesuferind a trăi desonorată.

În timpul primului resbel Punic, o femeia Romană, Claudia, sora lui Claudius Pulcher, strigă odată supărată când eșia din teatru și o îmbulzea poporul de nu putea trece: „Așî dori“, đisise ea, „să fi trăit fratele meu Claudius ca să libereze Roma de acești plebei, cari furnică prin cetate.“ Acestă învectivă fu rěsbunată de Edili și fu condamnată la o amendă de banii pentru

insulta adusă poporului. Acésta fu prima femeia ce stătu în Roma înaintea Tribunalului.

Să nu uităm pe Cornelia fiica lui Scipione Africanul și consorta lui Semproniu Grachus, renumită prin calitățile sale strălucite, prin virtuțile sale, și cea ce este mai prețiosă de cât toate, prin educațiunea îngrijită ce dădea ea copiilor ei.

Murind soțul ei, refuză mâna lui Ptolemeu, Regele Egiptului, și se devotă cu totul creșterii copiilor ei, cari erau pentru dânsa singurul bun și singura comoră ce îi mai rămăsese în lume.

Intr'o zi o matronă din Campania își arăta bijuteriile cu care era împodobită, și o ruga să i arate și Cornelia pe alle selle. Cornelia întârșia de a le arăta, căci nu avea încă ceia-ce voia să arate. Când intrară copiii ei în casă venind de la școlă, se adresă către matrona impacientă de a vedea bijuteriile: „Privesce,” și arătând pe copiii ei, „privesce Dómnă podóbele mele precioase și bogățiile mele”; și în adevăr că acești fii ai ei fură creșcuți în practica virtuților republicane, prin cei mai prețioși învățați ai Greciei. Cornelia fu dără Muma Grachilor, cari se jertfiră pentru Patriă. Ea vedu cu durere

mórtea fiului ei celui mai mare ; dér nu căută rēsbunare, ci se exprimă ast-felū : „Eū prețuesc cu mult mai pre sus prosperitatea patriei mele, de cât rāsbunarea contra inamicilor fiului meū.“ — Atātū ei câtū și fiilor ei, Romaniī le înălțară statue, pentru că periră pentru fericirea patriei.

Să trecem, Dómnelor și Domnilor, preste Epoca, când o virgină numită Virginia aduse statul Roman în mare turburare, pentru că Appius Claudius Decemvirul vru să o răpescă de la fidanțatul ei, și pe care tatălū ei preferă mai bine de a'ī înfige unū stiletū în peptū, într'una din stradele Romei.

Să lāsăm la o parte epoca luxului stricăciosū și a plăcerilor, când domina în Roma corupțiunea, și când 360 din cele mai de frunte femeī se deciseră de a'sī otrăvi bărbații, pentru că se făcuse o lege, prin care se interdicea, ca nici o femeă, fiă câtū de bogată, să nu-ī fiă permisū de a purta mai multū de $\frac{1}{2}$ uncă de aurū ; să pórtē haīne de culóre închisă, să nu se servescă cu trāsura prin Roma, de câtū numai când vorū merge la vre-unū satū, seū când vorū voi a asista la vr'unū sacrificiū. Romanele alergară la Capitoliū, ocupară intrările de

la sala ședințelor; înecară pe Consulii și Pretorii cu petițiuni. Seriosul Catone vărsă pișcăturile cuvintelor sêlle preste cererea femeilor, și numai tribunul Valerian linisci spiritulū revoltătoriū al femeilor printr'un strălucit discursū, respingându-se, în fine, legea appiană.

Să trecem și mai repede pe lângă Hortensia, faimósa oratóre în revoluțiunea femeilor din Roma; pe lângă Iulia soția lui Marius; pe lângă Cornelia, a 5-a soție a lui Pompeiū, care era o celebritate în științele matematice și în arta muziceii; pe lângă ambițioasa Fulvia, soția lui Antoniū, care făcând a se decapita mai multe persoane, când i se presintă capul lui Cicerone, marelui oratore romanū, adversariul primului ei soții, ea 'lū lovi și 'i împungea limba cu unū acū de pêrū; să lăsămū pe femeile celebre alle Cesarilor; pe Clelia, una dintre ostaticii lui Porsena, care trecu călare Tiburulū și veni la Roma, admirat fiind coragiul ei, fu trimisă acasă încărcată de daruri; pe Iulia Dómna din Emesa, a 2-a soție a Imperatorului Sever, care după mórtea lui, administră imperiul cu înțelepciune și modestiă în locul fiului ei Caracalla, și care de

și era instruită în filosofie și în înaltele științe, având însă și extravagante, se sinucise la Anul 217; pe Faustina Impărătesă, soția lui Titu Eliu Antoniu, care fiind piósă, se distinse prin pietatea sa, distribuind poporului ajutóre în timpuri de lipsă, subvenționând orașe lovite de nenorociri; pe Plotina, soția Imperatorului Traian, femeia sublimă, care pe când suia treptele Capitoliului din Roma cu soțul ei Traian, se întorse către popor și disse: „Așia intrăm aici, așia vrem să eșim;“ și să ne poprim înaintea unui ideal, înaintea unui exemplu de demnitate feminină, de iubire maternă și de patriotism înfocat pentru patria ei.

Dómnelor și Domnilor! preparați-vă a auzi cât póte vocea mumei duióse; cât póte femeia demnă a influența asupra fiului, asupra bărbatului ori de câte ori va voi.

La Anul 492 înainte de Christ, se încinse lupta între aristocrația și democrația din Roma. Coriolan fu esilat pentru tot-d'a-una de către comițiile tribunilor. El se adresă către Regele Volskilor și 'lă înduplecă ca să 'lă ajute să 'și facă partidă în Roma prin puterea armată: ceia ce i se și acordă. Coriolan încongiură cetatea și o constrângea

aspru; femeile însă jucară un rol însemnat în acea ocaziune. Cetatea trimise mai întâiu Senatori la Coriolan, și după ce aceștia nu putură reuși, trimiseră sacerdoți și Auguri; dér și aceștia se reîntórseră fără nici un rezultat favorabil. Bărbații din Roma se urcară pe ziduri, așteptând un asalt distrugatoriū; iar femeile se grămădiră în Capitoliū în templul lui Jupiter, spre a implora de la Deī salvarea Patriei.

Atunci Valeria, sora lui Valerius Poplicola, care se afla în mulțimea matrónelor prezente în templu, animată de un îndemnū divinū, le încoragiă la o întreprindere cutezătóre :

„Să încercămū, „dise ea“ ca să facem ceva la ceia-ce bărbaților nu le-a succesū. Să mergem în acéstă deplorabilă stare la domiciliul mumei lui Coriolan, la Veturia, și să o rugămū să mērgă cu noi în tabăra fiului ei. Coriolan nu va fi în stare de a se opune lacrărilor Mamei séle, a soției séle și a copiilor ei, când elle vor merge la dēnsul, însoțite de tóte femeile nobile din cetate.“

Propunerea fu aprobată; femeile se duseră la casa Veturiei, pe care o aflară împreună

cu nurora sea Volumnia în lacrimi și în întristare pentru sôrtea cetății. Valeria convinge pe ambele femei, cum că numai ele sunt unicul și ultimul refugiū în această nevoie; cum Coriolan numai printr'ênsele va fi mișcat de a cruța cetatea. Veturia și Volumnia arătară la început puțină încredere pentru reușita acestei întreprinderi, și se tēmău de tarele caracterū al fiului și bărbatului; consimțiră totuși, în fine, la rugăciunile femeilor.

Consulii și Senatorii se învoiră după multe discuțiuni la această propunere. Se aduseră cară, și însemnata Deputațiune fu transportată în tabăra Volskilor.

Coriolan priimi pe femei cu mult respectū, era însă tare decisū de a nu ceda. Când însă zări în frunte pe mama sea și pe soția sea, ordonă Lictorilorū de a pleca Fascele înaintea lorū ca semnū de onóre, apoi elū se grăbi de a le îmbrățișa. După aceia elū chiāmă pe comandantiū armatei spre a fi presinți. Veturia lăudă mai întâiū bunătatea cu care s'a arătatū femeile romane către dēnsa și către nurora sea, după eșirea lui Coriolan din Roma. După aceia ea îi spuse că scopulū venirei lorū nu este altul

de cât spre a 'lă ruga pentru pace și a 'lă jura să întórcă armele către alți inemici.— Coriolan ceru de la muma și consórta sea de a abandona pe nerecunoscétórea cetate Roma, și să vie la dênsul la Antium, ca să se bucure de tótă onórea cuvenită.

Veturia însă asigurâ, că ea n'ar cere nici odată de la fiul ei ceva, ce ară fi contra onórei séle; ba încă, el ară putea, fără a vătămă datoria către aliații săi, de a realiza îndată pentru ambele popóre o pace favorabilă. Apoi disse ea cu voce înaltă :

„Ești tu în stare, fiul meu, de a arunca la o parte o propunere așa de ușórá? Cu-tezi tu de a oppune răsbunarea cruntă și cerbicósă lacrărilor și rugăciunilor unei mame? Cugetă bine, că răspunsul tău va decide sórtea gloriei, ba încă și a vieții melle! O Romană scie să móră precum ordonă onórea. — De nu voiú fi în stare de a te mișca, să scii, că sumú decissă de a'mi termina viúéța mea înaintea ochilor tăi. Callea ta spre Roma este numai preste cadavrul care 'ți-a datú ție viúéța.“

Muma observâ profunda impressiune ce făcu cuvintele ei asupra fiului său, și acum ea 'lă jura pe marele Joúe, pe patronul

Capitoliului, pe umbra tatălui și a străbunilor lui, ca să-și retragă armata din prejurul Romei și să consimță la un armistițiu pentru un An, ca până atunci să se trateze pentru pace. —

„De'mi vei acorda acésta,” continuâ ea, „sumă la picióarele tele;” și cu aceste cuvinte ea îmbrățișă, cu lacrămile în ochi, genunchii fiului ei; soția și copiii urmară exemplul ei, și tóte femeile romane strigară cu lacrămî: „Grațîă!” —

Atunci strigă Coriolan, ridicând pe muma lui: „Roma este salvată,” dér — adaoase el încet, „fiul tēu este perdut!”

Coriolan acordă o pace favorabilă și a doia-đi înapoiă armata. Veturia încă în acea séră se reîntórse în cetate, unde fu priimită cu entusiasm. Senatul rugă pe Veturia a numi singură recompensa ce merită pentru acest serviciu important; ea'lă rugă, ca să-đ dea voiă, ca în locul unde a întorsu ea ânima fiului ei să pótă clădi un templu cu spesele sēlle, și să fiă numit „Templul fericirei femeilor.”

Senatul aprobă; dér lângă templu să se ridice un monument Veturiei.

Nu așîu termina, Dómnelor și Domnilor, cu acele celebre fiice ale Evei din anticitate, decă nu m'așîu teme că abusezū prea multū de paciența și buna-voința D-vóstră. Suntū încā multe, fórte multe, pe care așîu fi pututū a le cita și a vi le presinta ca să le vedeți cu ochiī imaginațiunei. Dér din cauza timpului care trece prea repede a trebuit să omittū multe dintre dênsele, care aū făcut o epocă illustră în națiunea, în poporul din care făcea parte. A trebuit să lasū descrierea differitelor caractere, a differitelor frumuseți, a differitelor sublimități feminine, ce aū viețuitū în anticitate.

Mărginindu-mē dér aici, maī aruncū o privire repede la celle ce am avansatū astăđi.—

Ați vėđut, Dómnelor și Domnilor, gradul de cultură din Asia, Africa și Europa al femeilor antice, la Indieni, Chinezi, Turci, Persi, Egypteni, Hebrei, Greci și Romani. — Ați vėđut diferite caractere, diferite pasiuni, crime chīar, de care nu este cruțată omenirea; dér nu este maī puțin adevėrat, că ați vėđut și ânimi pióse și caritabile, caractere morale și pepturī pline de amóre pentru familie, pentru patriă. De când este

lumea și câtă va dura ea, aceste varietăți de caractere nu voră lipsi.

Omenirea 'și va urma destinul ei, conform legilor naturei. — Este însă norocire pentru dânsa, că a ajunsă a înțelege, că ea se pôte ameliora prin lumina civilizațiunei ceî adeverate, prin infiltrarea în ânima ei a fluidului moralei universale, a căreia deviză este: „Ce ție nu'ți place, altuia nu face!“

Miile de Anî ce ne desparte de anticitate ne face a spera, că viitoriul umanității va fi mai salutariu și mai corespunđetoriu scopului ce a avut marele Creatoră al Universului; și acêsta se va realiza numai atunci, când noi bărbații vomă întrebuința tôte mediile de a cultiva ânima feminină, și a le face demne de misiunea ce aă ele pe pământ ca mame bune și înțelepte alle născuților lor.—

„Nu uitați, o femeilor, đicea Kinkel, că voi sunteți în serviciul umanității.“

„Nu uitați, că celă mai mică lucru bună al vostru este un tribut offerit omenirei întregi. Inaintea ochiului celui ce vede tôte cele ascunse, fapta bună, fiă mare, fiă mică sunt egale.“ —

Iar eă adaogă, Dómnelor și Domnilor, spre a termina :

În pepturile vóstre pure, nobile și caritabile, o femeî, o mame, de vorú palpita ânimi calde, voi veți face minuni. A vóstră. este misiunea de a tăia cangrena ce róde înfri-coșiatú la rădăcina florilor națiunei nóstre, la juna generațiune ce se ridică astăđi.

Fiii și fícele vóstre suntú viitoriulú scumpei nóstre patrii. Copiîi voștri vorú fi cea-ce veți voi voi să fiă.

O femeî! o mame! Voi sunteți ânima lumei și acéstă ânimă este chemată de a se oppune la totú ce este nedrept, la tot ce este trivialú în educațiune. City Library Cluj

Numai prin educațiunea morală ce veți da născuților vóstrii vė veți putea împlini cu sanctitate misiunea vóstră pe pământ.

Numai așa veți sci a da Patriei bunî cetățeni. Numai ast-feliú se va împlini prin voi pe deplin cea ce dicea Göthe: „Tot ce este femininú ne înalță!“

FINE

